

Tájékoztató a szociális és gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények hatósági ellenőrzéséről

I. Általános szabályok

Szociális szolgáltatást, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet a jogszabályokban előírt feltételek teljesítése esetén bármely fenntartó biztosíthat, ha az általa fenntartott szociális szolgáltató, szociális intézmény, illetve a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet nyújtó szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) – a továbbiakban együtt: engedélyes – végleges döntéssel be van jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba. A szolgáltatói nyilvántartás közhiteles, elektronikusan vezetett nyilvántartás.

A szociális szolgáltatót, szociális intézményt (székhelyet, telephelyet) a jogszabályokban és a szolgáltatói nyilvántartásban foglaltaknak megfelelően kell működtetni, amelyet a működést engedélyező szerv ellenőriz.

II. Alapul szolgáló jogszabályok:

- az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.)
- a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.),
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013.(X.24.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Sznyr.),
- az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII.29.) Korm. rendelet
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7) SZCSM rendelet (a továbbiakban: Miniszteri rendelet),
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI.24.) SZCSM rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet.

III. Az ellenőrzés

Eljáró hatóság:

Az engedélyes címe szerint illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatal jár el – a továbbiakban: működést engedélyező szerv –.

Fejér vármegyében a működést engedélyező szerv:

Fejér Vármegyei Kormányhivatal
Hatósági Főosztály
Szociális és Gyámügyi Osztály
8000 Székesfehérvár, Hosszúsétátér 1.
Tel: 22/526-931
email: gyamhivatal@fejer.gov.hu

Ellenőrzés megindulása: hivatalból indul

Az ellenőrzéssel érintett időszakok:

A működést engedélyező szerv

a) otthont nyújtó ellátás esetén a teljes körű ellátás, utógondozói ellátás esetén az utógondozás és a szükség szerinti ellátás megvalósulását legalább évente hivatalból ellenőrzi, továbbá e szolgáltatások esetén legalább két évente,

b) gyermekek napközbeni ellátása esetén két évente,

c) időszakos férőhelyek esetén a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett működési időszakban, az időszakos férőhelyek legalább három évre történő bejegyzése esetén legalább három évente,

d) az a)–c) pontban nem említett esetben – a szolgáltatások jellege és a korábbi ellenőrzések tapasztalatai alapján – kockázatelemzéssel meghatározott időközönként, de legalább három évente ellenőrzi, hogy az engedélyes a jogszabályokban és a szolgáltatói nyilvántartásban foglaltaknak megfelelően működik-e (a továbbiakban: rendes ellenőrzés)

A működést engedélyező szerv ellenőrzést tart akkor is, ha tudomására jut, hogy az engedélyes személyi, tárgyi feltételei vagy működése az ellátottak életét, testi épségét, egészségét vagy az ellátott gyermekek fejlődését veszélyezteti, vagy más jogát sérti, vagy az engedélyes működésére vonatkozó jogszabályokat vagy a szolgáltatói nyilvántartásban foglaltakat megsértették (a továbbiakban: soron kívüli ellenőrzés).

Az ellenőrzés eszközei, az ellenőrzés lefolytatása: iratbekérés, nyilatkozattételre felhívás, helyszíni szemle, próbavásárlás, tanú meghallgatás, szakértő kirendelése

A működést engedélyező szerv ellenőrzése során amennyiben úgy értékeli, hogy engedélyes szakmai programjában foglaltak megvalósulása vagy a szolgáltatások szakmai megfelelőségének kérdésében szakértő kirendelése szükséges szakértőként

- gyermekek napközbeni ellátása esetén:
 - o bölcsőde és mini bölcsőde esetén: Magyar Bölcsődék Egyesületét
 - o családi bölcsőde esetén: Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesületét
- gyermekek esélynövelő szolgáltatása esetén: a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóságot
- a feladatkörébe tartozó engedélyes és szolgáltatás esetén:
 - o Baptista Egyház Szociális Módszertani Központot
 - o Katolikus Szeretetszolgálatot
 - o Magyarországi Evangélikus Egyház Szociális Módszertanát:
 - Ótemplomi Szeretetszolgálatot
 - o Magyar Máltai Szeretetszolgálatot
 - o MAZSIHISZ Dr. Szántó László Szeretetotthont
 - o Református Szeretetszolgálatot
 - o Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatót:
 - Csongrád-Csanád Vármegyei Országos Katolikus Egyházi Módszertani Nevelőszülői Hálózatot
 - Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Dr. Foltán József Lakásotthonát
- minden egyéb szolgáltatás esetén a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézetet

rendeli ki szakértőként.

A működést engedélyező szerv a működés személyi és tárgyi feltételeinek, a működés jogszerűségének, a szociális szolgáltatásra való jogosultság megállapításának, illetőleg az intézményi

jogviszonyra vonatkozó szabályok megtartásának ellenőrzése érdekében, az ahhoz szükséges mértékben

- a) megismerheti és kezelheti az ellátott, törvényes képviselője, az ellátott tartására jogszabály, szerződés vagy bírósági határozat alapján köteles személy, a térítési díjat, az egyszeri hozzájárulást megfizető és a belépési hozzájárulás megfizetését vállaló személy, továbbá a szolgáltató, intézmény alkalmazottjának a személyes adatait,
- b) betekinthesse a szolgáltató, intézmény létrehozásával, működésével és megszűnésével, illetve az intézményi jogviszony keletkezésével, fennállásával és megszűnésével összefüggő iratokba, kérheti azok bemutatását, azokról másolatot készíthet, illetve azokat zár alá veheti.

A működést engedélyező szerv az ellenőrzéséről jegyzőkönyvet készít, melyet megküld a fenntartónak és az engedélyesnek. A működést engedélyező szerv a szakértői vélemény másolatát ugyancsak megküldi a fenntartónak és az engedélyesnek. A fenntartó és az engedélyes az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvre, valamint a szakértői véleményben foglaltakra észrevételt tehet.

Az ellenőrzésbe bevont társhatóságok:

A működést engedélyező szerv szociális étkeztetés, nappali szociális ellátás, bentlakásos szociális intézményi ellátás, a támogatott lakhatás, gyermekek napközbeni ellátása, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, gyermekotthon és utógondozó otthon esetén – a rendes ellenőrzést megelőzően legalább tizenöt nappal – ellenőrzés lefolytatása céljából minden esetben megkeresi a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalt.

A működést engedélyező szerv a fentiekén túl szükség esetén más társhatóságokat is megkereshet ellenőrzés lefolytatása céljából (élelmiszer-ellenőrző feladatkörében eljáró járási hivatal, az építésügyi hatóság, a tűzvédelmi hatóság, a munkavédelmi hatóság, a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság) Ebben az esetben a megkeresett társhatóság a feladat- és hatáskörébe tartozó kérdésekben az engedélyesnél, a működést engedélyező szervvel együttműködve, harminc napon belül ellenőrzést folytat le.

IV. Az ellenőrzés lezárása jogkövetkezmény alkalmazása nélkül

Amennyiben a működést engedélyező szerv az ellenőrzés eredményeként jogszabálysértést nem tapasztal az ellenőrzést lezárja, és erről a fenntartót és az engedélyest értesíti.

V. Jogkövetkezmények alkalmazása

V.1. Jogkövetkezmények alkalmazása az ellenőrzés során tett megállapítások alapján

Ha a működést engedélyező szerv az ellenőrzés során azt állapítja meg, hogy

- a) az engedélyes megszűnt vagy szolgáltatást nem nyújt, hivatalból eljárást indít és az engedélyest törli a szolgáltatói nyilvántartásból,
- b) az ellátottak elhelyezésére szolgáló épület (épületrész) állaga az ellátottak életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti, hivatalból eljárást indít és az ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiséget, a lakhatási szolgáltatást biztosító ingatlant, a külső férőhelyet, a foglalkoztatási helyet, a félutas házat, a szolgáltatási helyet, illetve az ideiglenes befogadó férőhelyet törli a szolgáltatói nyilvántartásból,
- c) ha a helyettes szülő, nevelőszülő az ellátottak életét, testi épségét, egészségét vagy az ellátott gyermekek fejlődését súlyosan veszélyezteti, illetve más alapvető jogát súlyosan sérti, vagy jogszabály kizárja, hogy helyettes szülőként, nevelőszülőként működjön, hivatalból eljárást indít és a helyettes szülőt, nevelőszülőt törli a szolgáltatói nyilvántartásból,
- d) az épület állaga az ellátottak életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti, hivatalból eljárást indít és az engedélyes épületének egy részét lezárhatja, ha az az engedélyes működőképességének fenntartása mellett megfelelően lezárható,

- e) a szolgáltatói nyilvántartás adatait az ellenőrzés során megállapított tényeknek és a jogszabályoknak megfelelően hivatalból módosíthatja, ha a fenntartó elmulasztott adatmódosítást kérni,
- f) a fentiekben nem említett jogsértés esetén a jogsértés jellegétől és súlyától függően, az ellátottak érdekeinek figyelembevételével
1. legalább húsz napos, de legfeljebb négyhónapos határidő megjelölésével felszólíthatja a fenntartót a hiányosság vagy más jogsértés megszüntetésére, és a jogszerű működés helyreállítására, illetve házi segítségnyújtás esetén az ellátottak gondozási szükségletének felülvizsgálatára (*a határidő annak lejárta előtt benyújtott kérelemre legfeljebb 2 hónappal meghosszabbítható*),
 2. a felszólítással egyidejűleg – ha az ellátottak Szt., illetve Gyvt. szerinti jogainak megóvása érdekében szükséges – legfeljebb a hiányosság vagy más jogsértés megszüntetéséig, és a jogszerű működés helyreállításáig megtilthatja újabb ellátottak felvételét,
 3. az ügynek az ellátottak, az ellátási érdek és a fenntartó szempontjából is előnyös rendezése érdekében a hiányosság – legfeljebb három éven belül történő – megszüntetéséről a fenntartóval hatósági szerződést köthet,
 4. kötelezheti a fenntartót és a szolgáltatót, hogy a jogsértő személyt küldje a személyes gondoskodást végző személyek számára szervezett, minősített továbbképzésre,
 5. a jogsértéssel érintettek között egyeztető megbeszélés tartása iránt intézkedhet
- g) szociális/gyermekvédelmi igazgatási bírságot szabhat ki:
- az engedélyhez kötött szolgáltatást a szolgáltatói nyilvántartásba véglegessé vált döntéssel történő bejegyzés nélkül vagy a szolgáltatói nyilvántartásból történő, végrehajtható törlést követően nyújtó, illetve ilyen szolgáltatást működtető vagy szervező személlyel, szervezettel és az ilyen szervezet nevében – különösen a szolgáltatás iránt érdeklődőknél, illetve az igénybe vevőknél – eljáró személlyel szemben,
 - a fenntartóval, a jogsértés során a fenntartó nevében eljáró személlyel, illetve a szolgáltató, intézmény vezetőjével szemben, ha a fenntartó, illetve a szolgáltató, intézmény az ellátottak, gyermekek valamely jogát megsérti, így különösen, ha az ellátottak, törvényes képviselőik, illetve az ellátotti érdek-képviselői szervek felé fennálló tájékoztatási, bejelentési kötelezettséget megszegik, az ellátottat vagy az ellátotti érdekképviselői szervet akadályozzák jogai gyakorlásában, illetve abban, hogy a működést engedélyező szervhez, más hatósághoz vagy az ellátottjogi képviselőhöz forduljon, vagy a szociális szolgáltató, intézmény vezetője, illetve a fenntartó a panaszt határidőben nem vizsgálja ki,
 - a működtetővel, az intézményvezetővel, illetve a fenntartóval szemben, ha a működtető, a szolgáltató, az intézmény, illetve a fenntartó a tájékoztatási kötelezettséget megszegi, vagy a gyermeket, a szülőt vagy más törvényes képviselőt, az érdek-képviselői szervet akadályozzák jogai gyakorlásában, illetve abban, hogy a működést engedélyező szervhez, a gyermekjogi képviselőhöz vagy más hatósághoz forduljon, vagy az intézményvezető, illetve a fenntartó a panaszt határidőben nem vizsgálja ki,
 - a fenntartóval és a fenntartó nevében eljárni jogosult személlyel szemben, ha a fenntartó a jogszabályban előírt határidőben nem kéri a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását vagy a szociális szolgáltatónak, szociális intézménynek (székhelynek, telephelynek) a szolgáltatói nyilvántartásból történő törlését,
 - ha jogszabály kivételt nem tesz, a fenntartóval és a fenntartó nevében eljárni jogosult személlyel szemben, ha a fenntartó a működést engedélyező szerv felé fennálló, jogszabályban meghatározott bejelentési kötelezettségét határidőben nem teljesíti,
 - a szociális szolgáltató, intézmény vezetőjével vagy – ha a feltételeket a fenntartó nem biztosítja – a fenntartóval szemben, ha a szociális szolgáltató, intézmény nem nyújtja azokat a szolgáltatásokat, amelyeket az engedélyezett szociális szolgáltatásra vonatkozó jogszabályok alapján nyújtania kell,

- az állami fenntartó által fenntartott szociális szolgáltató, intézmény vezetőjével szemben, ha a megalapozó megállapodás, annak módosítása vagy a szociális szolgáltató, intézmény vezetője által történő megszüntetése jogszabályba ütközik,
- az egyházi fenntartóval, nem állami fenntartóval, valamint az egyházi fenntartó vagy a nem állami fenntartó nevében eljáró személlyel szemben, ha a megállapodás, annak módosítása vagy a fenntartó által történő megszüntetése jogszabályba ütközik,
- a fenntartóval szemben, ha – térítésmentes szociális szolgáltatások kivételével – intézményi térítési díjat nem állapít meg,
- a szociális szolgáltató, intézmény vezetőjével vagy – ha a személyi térítési díjat, illetve a költőpénzt a fenntartó állapította meg – a fenntartóval szemben, ha a személyi térítési díj, illetve a költőpénz megállapítására vagy összegére vonatkozó szabályokat megszegik,
- a fenntartóval, valamint állami fenntartású intézmény esetén a szociális szolgáltató, intézmény vezetőjével, a fenntartó nevében eljáró személlyel szemben, ha az egyszeri hozzájárulás megállapítására, összegére, megfizetésére vagy visszafizetésére, vagy a belépési hozzájárulás megállapítására, összegére, megfizetésére, közzétételére vagy visszafizetésére vonatkozó szabályokat megszegik,
- a fenntartóval és a nevében vagyoni előnyt kérő személlyel szemben, valamint azzal a személlyel, szervezettel szemben, amelynek a vagyoni előnyt nyújtották, ha a térítési díjon és az egyszeri hozzájáruláson kívül más jogcímen a szociális szolgáltatásért, illetve az intézményben történő elhelyezésért a szolgáltató, az intézmény, a fenntartó vagy egy harmadik személy számára pénzbefizetés vagy más vagyoni előnyt kértek,
- az intézményvezetővel, ennek hiányában a gondozási szükséglet vizsgálatát tényleges végző személlyel szemben, ha házi segítségnyújtás esetén nem a valóságnak megfelelően állapította meg, hogy az ellátott számára szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt-e, vagy nem a valóságnak megfelelően állapította meg a gondozási szükséglet – az értékelő adatlap szerinti – fokozatát,
- a fejlesztő foglalkoztatást nyújtó szociális szolgáltató, intézmény vezetőjével szemben, ha a fejlesztő foglalkoztatási jogviszonyban történő fejlesztő foglalkoztatásra nem a munkaalkalmassági vizsgálat során kiállított szakvéleménynek megfelelően vagy e szakvélemény hiányában kerül sor.

(A bírság legmagasabb összege 200 000 forint. Engedély nélküli szolgáltatásnyújtás esetén a bírság legalacsonyabb összege 250 000 forint, legmagasabb összege 1 000 000 forint. A bírság összege a működést engedélyező szerv mérlegelésétől függ.)

V.2. Jogkövetkezmények alkalmazása a jogszerű állapot, működés helyreállítására megállapított határidő be nem tartása esetén

Ha a működést engedélyező szerv a jogszerű állapot, működés helyreállítására határidőt szab [V.1. pont f.) 1. alpont] és a fenntartó a hiányosságot vagy más jogsértést határidőben nem szünteti meg, és a jogszerű működést határidőben nem állítja helyre, a működést engedélyező szerv a jogsértés jellegétől és súlyától függően, az ellátottak érdekeinek figyelembevételével hivatalból eljárást indít és

- a) a határozatlan vagy határozott időre bejegyzett lakhatási szolgáltatást biztosító ingatlan, foglalkoztatási hely, illetve szolgáltatás bejegyzését feltételek előírása mellett – legfeljebb két évig hatályos – ideiglenes hatályú bejegyzésre módosíthatja,
- b) az ügynek az ellátottak, az ellátási érdek és a fenntartó szempontjából is előnyös rendezése érdekében a hiányosság – legfeljebb három éven belül történő – megszüntetéséről a fenntartóval hatósági szerződést köthet,
- c) a hiányosság vagy más jogsértés megszüntetéséig, és a jogszerű működés helyreállításáig megtilthatja újabb ellátottak felvételét,
- d) az engedélyes épületének egy részét lezárthatja, ha az az engedélyes működőképességének fenntartása mellett megfelelően lezárható,
- e) szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, közösségi ellátások, utcai szociális munka, valamint családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás esetén

- csökkentheti az ellátási területet, ha az engedélyes a biztosított feltételek alapján a szolgáltatást a teljes ellátási területen nem tudja nyújtani,
- f) csökkentheti a férőhelyszámot, házi segítségnyújtás esetén az ellátható személyek számát, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén a kihelyezhető jelzőkészülékek számát, fejlesztő foglalkoztatás esetén a foglalkoztatható személyek számát,
 - g) a helyettes szülőt, nevelőszülőt – szükség szerint a férőhelyszám egyidejű csökkentésével – törölheti a szolgáltatói nyilvántartásból,
 - h) az ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiséget, a lakhatási szolgáltatást biztosító ingatlant, a külső férőhelyet, a foglalkoztatási helyet, a félutas házat, a Gyvt. 184. § (1) bekezdése alapján bejegyzett szolgáltatási helyet, illetve az ideiglenes befogadó férőhelyet törölheti a szolgáltatói nyilvántartásból,
 - i) adatokat törölhet a szolgáltatói nyilvántartásból,
 - j) egyházi fenntartású és nem állami fenntartású bentlakásos szociális intézményi ellátás és támogatott lakhatás esetén az Szt. szerint határozhat a költségvetési támogatás visszatartásáról,
 - k) kötelezheti a fenntartót és a szolgáltatót, hogy a jogsértő személyt küldje a személyes gondoskodást végző személyek számára szervezett, minősített továbbképzésre,
 - l) a jogsértéssel érintettek között egyeztető megbeszélés tartása iránt intézkedhet,
 - m) házi segítségnyújtás esetén módosíthatja a megállapított gondozási szükségletet,
 - n) több szolgáltatást nyújtó engedélyes esetén egyes szolgáltatásokat törölhet a szolgáltatói nyilvántartásból, és kötelezheti a fenntartót a törölt szolgáltatás nyújtásának megszüntetésére,
 - o) a szolgáltatói nyilvántartás adatait az ellenőrzés során megállapított tényeknek és a jogszabályoknak megfelelően hivatalból módosíthatja, ha a fenntartó elmulasztott adatmódosítást kérni,
 - p) az engedélyest törölheti a szolgáltatói nyilvántartásból, és kötelezheti a fenntartót a szolgáltatásnyújtás megszüntetésére,
 - q) bírságot szabhat ki [V.1. pont g) alpontban leírtaknak megfelelően].

Az eljárást befejező, érdemi döntéssel szembeni jogorvoslat:

Az érdemi határozat és az eljárást megszüntető végzés ellen fellebbezésnek helye nincs, az ügyfél azonban a döntés bírósági felülvizsgálatát a döntés közlésétől számított 30 napon belül jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a tevékenység gyakorlásának helye szerinti bíróságtól (a Fejér Vármegyei Kormányhivatal határozata esetén a Veszprémi Törvényszéktől).